

Brüsszel, 2026. március 10.
(OR. en)

6595/26
ADD 1

LIMITE

CORLX 188
CFSP/PESC 266
RELEX 251
CONOP 5

FELJEGYZÉS

Tárgy: A TANÁCS HATÁROZATA az Afrika aknamentesítéséhez szükséges afrikai kapacitások kiépítésének támogatásáról – Melléklet

MELLÉKLET

PROJEKTDOKUMENTUM

Afrika aknamentesítése: Afrikai kapacitásépítés a gyalogsági aknák által a békére, a biztonságra és a fejlődésre jelentett fenyegetések elhárítása érdekében

Háttér és indokolás

A nemzetközi közösség a nemzetközi együttműködésre és segítségnyújtásra irányuló felkérésekre válaszul több milliárd dollárral segítette az államokat a gyalogsági aknák betiltásáról szóló egyezmény (a továbbiakban: az egyezmény) szerinti kötelezettségeik teljesítésében. E támogatás révén nagy kiterjedésű elaknásított területeket tisztítottak meg, és nagy mennyiségű gyalogsági aknát semmisítettek meg instabil, alacsony kapacitású és konfliktus sújtotta környezetben. Ezen erőfeszítések révén megszűntek a polgári jólétet fenyegető veszélyek, csökkentek az e fegyverek okozta emberi veszteségek, és sikerült lefektetni a béke, a biztonság és a fenntartható fejlődés alapjait.

A globális erőfeszítések ellenére az egyezmény harminckét részes állama még nem tett eleget az 5. cikk szerinti kötelezettségeinek. A részes államok ötödik felülvizsgálati konferenciáját megelőzően a fő érdekelt felek nyugtázták, hogy nem elégítették ki számos olyan részes állam igényeit, amelyek a gyalogsági aknáknak országukban történő megsemmisítésének befejezésével kapcsolatosan az 5. cikk szerinti meghosszabbítás iránti kérelmet nyújtottak be.⁶ Érthető módon a legtöbb bilaterális állami támogató azokra a részes államokra összpontosítja erőfeszítéseit, amelyek esetében a leginkább égetők a kockázatok és az emberi szenvedés e fegyverek következtében. Számos más részes állam elaknásítottági szintje viszonylag alacsony vagy közepes mértékű, és ezek az államok nehezen tudtak elegendő nemzeti vagy nemzetközi finanszírozást biztosítani a felmérési és aknamentesítő tevékenységek elvégzéséhez. A 2025–2029-es időszakra szóló sziemreap-angkori cselekvési terv ilyen esetekre tartalmaz egy olyan rendelkezést, amelynek értelmében meg kell vizsgálni, hogy létrehozható-e egy önkéntes alap azon érintett részes államok támogatására, amelyek nehezen jutnak nemzetközi segítséghez az egyezmény 5. cikke szerinti jogi és határidőhöz kötött kötelezettségvállalásaik teljesítéséhez.⁷

A harminchárom azon részes állam közül, amely még nem tett eleget az 5. cikk szerinti kötelezettségeinek, tizenhat afrikai.⁸ Kilenc afrikai ország részletes, költségeket tartalmazó többéves munkaterveket nyújtott be az 5. cikk szerinti kötelezettségeik teljesítésére.⁹ 2019 és 2023 között öt (Csád, Etiópia, Mauritánia, Niger és Szenegál) részesült a legkevesebb aknamentesítési finanszírozásban, egy pedig (Bissau-Guinea) 2018 óta egyáltalán nem vagy csak minimális mértékben részesült finanszírozásban. Ezen államok némelyike közel jár az aknamentesítés befejezéséhez. Bissau-Guineának például a jelentések szerint valamivel több mint 7,5 millió USD-ra van szüksége az 5. cikk szerinti kötelezettségei teljesítéséhez, Mauritániának 3,7 millió USD-ra, Szenegálnak pedig 8,9 millió USD-ra.¹⁰

⁶ Lásd például: Anti-Personnel Mine Ban Convention – Extension Request process (*A gyalogsági aknák betiltásáról szóló egyezmény – a meghosszabbítás iránti kérelemre vonatkozó eljárás*), Az 5. cikk végrehajtásával foglalkozó bizottság jelentése, 2023., [21MSP-Committee-Art5-Extension-Request-Process.pdf](#)

⁷ Sziemreap-angkori cselekvési terv (2025–2029), APLC/CONF/2024/15, 18. o., (14) bekezdés [5RC-Final-Report-en.pdf](#)

⁸ E részes államok: Angola, Bissau-Guinea, Burkina Faso, Csád, Dél-Szudán, Eritrea, Etiópia, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Mauritánia, Mali, Niger, Nigéria, Szenegál, Szomália, Szudán és Zimbabwe.

⁹ Status of implementation of the Convention by States Parties with outstanding obligations (*Az egyezmény azon részes államok általi végrehajtásának állása, amelyek még nem tettek eleget kötelezettségeiknek*), Ötödik felülvizsgálati konferencia, APLC/CONF/2024/12, 2024. november 13., [APLC/CONF/2024/1](#)

¹⁰ Landmine Monitor 2024, A gyalogsági aknák betiltását célzó nemzetközi kampány, Genf: ICBL-CMC, 2024. november, [Landmine-Monitor-2024-Final-Web.pdf](#); és Landmine Monitor, Genf: ICBL-CMC, 2025. december, [Landmine-Monitor-2025-Final-Online.pdf](#)

E két, egymáshoz kapcsolódó és egymással összefüggő célkitűzés elérése érdekében a javasolt fellépés két munkacsomagot (azaz tevékenységeket, kimeneteket, várt eredményeket) foglal magában. A fellépés középpontjában és elsődleges fókuszában legfeljebb öt afrikai állam arra vonatkozó nemzeti kapacitásának kiépítése és megerősítése áll, hogy teljesíteni tudják az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségeiket (1. célkitűzés) és „aknamentessé” váljanak. A tapasztalatok szisztematikus dokumentálása, valamint ennek alapján a kihívások, a hatékony intézkedések, a gyakorlatok és a levont tanulságok számbavétele értékes és hasznos ismereteket generál. A 2. célkitűzés biztosítja, hogy ezeket az ismereteket megosszák, előmozdítsák, és továbbítsák az egyezmény más részes államai és a tagállamok, valamint a nemzetközi közösség egésze számára.

2.1. Nemzeti kapacitás kiépítése legfeljebb öt afrikai államban az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségeik teljesítése érdekében

Az UNIDIR felügyeli majd a nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő nemzeti kapacitásépítési támogatás nyújtását legfeljebb öt olyan afrikai részes állam számára, amely:

- jelezte, hogy közel áll az 5. cikk szerinti kötelezettségeinek teljesítéséhez, és
- amely esetében a részes államok ülésein hozott határozatok hosszabbítást engedélyeztek.

Az UNIDIR az afrikai nemzeti kapacitások kiépítése érdekében szorosan együtt fog működni az egyezmény végrehajtást támogató egységével, valamint az afrikai partnerországokban működő uniós küldöttségekkel. Tekintettel a kedvezményezett célállamokra, valamint a hosszabbítási kérelmeikben és a terveikben előirányzott tevékenység típusokra, az UNIDIR együtt fog működni az aknákkal foglalkozó tanácsadó csoporttal, amely egy, az aknák elleni fellépés területén működő olyan stratégiai nem kormányzati szereplő, amely a megcélzott országokban tevékenységet folytat vagy nemrégiben tevékenységet folytatott, illetve jelen van ott vagy nemrégiben jelen volt. Ez elő fogja segíteni, hogy a felmérési és aknamentesítő tevékenységekhez szükséges kapacitásépítés gyorsan megkezdődhessen anélkül, hogy a korlátozott erőforrásokat kellene felhasználni az országban való jelenlét megteremtéséhez. A hangsúly itt annak lehetővé tételén van, hogy a partnerországok teljes mértékben vállalják a felelősséget az 5. cikk szerinti kötelezettségeik fenntartható módon történő teljesítésére irányuló nemzeti erőfeszítések végrehajtásáért.

2.1.1. Eredmények

- **Egy vagy két afrikai állam teljesíti az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségeit, és önkéntes nyilatkozatot nyújt be arról, hogy az e fellépés által nyújtott támogatás révén befejezte az aknamentesítést.**
- **Három másik afrikai állam előrelépést tesz az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségek teljesítése terén.**

- Az államoknak a vonatkozó információkat **az egyezmény 7. cikke szerinti éves jelentéseikben** és az 5. cikk végrehajtásával foglalkozó bizottsághoz intézett **hosszabbítási kérelmeikben** kell megadniuk.

Az egyes államok különböző mértékű előrehaladást fognak elérni, amit befolyásol a biztonsági helyzet (pl. az elaknásított területekhez való hozzáférés), a szerepvállalás és a mások által nyújtott kiegészítő támogatás is. Előfordulhat, hogy az egyezmény egy vagy több afrikai részes állama nyilatkozni tud majd arról, hogy végrehajtotta az 5. cikk szerinti kötelezettségeket, míg másoknak esetleg földterületeket sikerül felszabadítaniuk és egyes tartományokat vagy területeket „aknamentessé” nyilvánítaniuk, az 5. cikk szerinti hosszabbításokban¹³ és a nemzeti tervekben meghatározott egyéb köztes célokat teljesíteniük, és a kötelezettségek teljesítéséhez vezető hiteles, azonosított útvonalakat meghatározniuk.¹⁴ A fellépés valamennyi kedvezményezett állama megerősített nemzeti kapacitással fog rendelkezni az 5. cikk szerinti fennmaradó kötelezettségek fenntartható kezeléséhez.

2.1.2. Kedvezményezettek és célállamok

Az elsődleges kedvezményezettek és célállamok öt olyan afrikai állam, amelyek a hosszabbítási kérelmekben részletes, költségeket is tartalmazó többéves munkaterveket nyújtottak be az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségeik teljesítésére, de csupán alacsony mértékű nemzetközi támogatásban részesültek: **Bissau-Guinea, Dél-Szudán, Mauritánia, Senegál és Zimbabwe**. Az UNIDIR 2025 októberének végén felvette a kapcsolatot ezekkel a potenciális kedvezményezett államokkal, hogy tájékoztassa őket, és szándéknyilatkozatot kérjen tőlük az e javasolt fellépésben való részvétellel kapcsolatban.¹⁵ 2025 decemberének végéig az intézet öt pozitív választ kapott.¹⁶ A végső kedvezményezettek azok az emberek, közösségek és egyének – köztük nők, férfiak, lányok és fiúk –, akik ezekben az országokban közvetlen és közvetett módon szenvednek a gyalogsági aknáknak negatív, és némileg meghatározott hatásaitól.

Megjegyzendő, hogy az egyezmény más afrikai részes államait is fel lehetne venni a kedvezményezettek és célállamok jegyzékébe, a szükségletektől és a rendelkezésre álló erőforrásoktól függően. Az UNIDIR – az EKSZ-szel együttműködve – más adományozókat is megkereshet a fellépés földrajzi hatályának kiterjesztése érdekében.

2.1.3. Tevékenységek és kimenetek

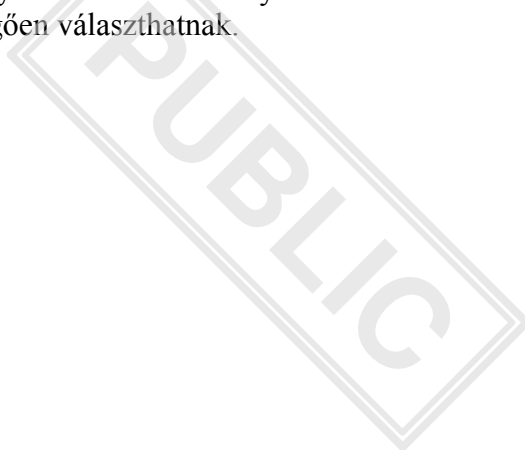
¹³ Lásd: <https://www.apminebanconvention.org/en/implementation/article-5/extension-requests>

¹⁴ Lásd például: Pathways to Completion: Achieving A Common Goal Through Article 5 in Context (*A kötelezettségek teljesítésének módjai: a közös cél megvalósítása különböző helyzetekben az 5. cikk révén*), Aknákkal foglalkozó tanácsadó csoport (MAG), 2024, https://maginternational.org/media/filer_public/9c/d1/9cd17054-fb51-461b-ba81-16d962828267/pathways_to_completion-4.pdf

¹⁵ A nonproliferációs és a fegyverek kivételével foglalkozó uniós munkacsoport 2025. október 15-i ülését követően, valamint az Európai Külügyi Szolgálat javaslatára és ajánlására az UNIDIR 2025 októberének végén hivatalos levelet küldött.

¹⁶ A hivatalos válaszlevelet és közleményeket eljuttatták az Európai Külügyi Szolgálathoz. Az UNIDIR felvette a kapcsolatot egy további, hatodik országgal is, arra az esetre, ha az öt elsődleges célállam egyike esetleg nem kívánna részt venni e fellépésben.

A fellépés tartalmaz egy sor „alaptevékenységet”, amelyek célja a nemzeti kapacitások kiépítése valamennyi cél- és kedvezményezett államban annak lehetővé tétele érdekében, hogy teljesíteni tudják az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségeiket; magában foglal továbbá egy (opcionális) tevékenységekből és támogatásokból álló „menüt”, amelyekből a kedvezményezettek a prioritásaiktól és a rendelkezésre álló erőforrásoktól függően választhatnak.

Az „**alaptevékenységek**” és a kapcsolódó kimenetek közé tartoznak a következők:

- nemzeti szintű **találkozó** szervezése – az egyezmény végrehajtást támogató egységével egyeztetve – a hosszabbítási kérelem és a nemzeti terv **közös felülvizsgálatának** elvégzése, a kulcsfontosságú prioritások azonosítása, valamint annak feltárása érdekében, hogy hasznos lenne-e egy „egyéni megközelítésen alapuló párbeszéd”;
- **rangsorolási** eszköz alkalmazása olyan nemzeti szintű **eredmények** kinyerése érdekében, amelyek alapul szolgálhatnak egy egyéni megközelítéshez és/vagy nemzetközi segítségnyújtás iránti kérelmekhez; és
- közreműködés a **7. cikk szerinti éves jelentések** elkészítésében és az aknamentesítéssel kapcsolatos információk szolgáltatásában (az 5. cikk szerinti éves frissítések), együttműködésben az egyezmény végrehajtást támogató egységével.

Az egyes kedvezményezett államok támogatása érdekében az UNIDIR – az aknák elleni operatív fellépés területén működő végrehajtó partnerével, a MAG-gal együttműködésben, az egyezmény végrehajtást támogató egységével egyeztetve, és az országban lévő uniós küldöttséggel közösen – meg fogja szervezni az országon belüli első közös találkozót az aknamentesítésért felelős nemzeti hatósággal. Ezen országon belüli találkozó során áttekintik majd az 5. cikk szerinti hosszabbítási kérelmet és cselekvési tervet, az UNIDIR rangsorolási eszköze segítségével azonosítják a kulcsfontosságú prioritásokat és azok ütemezését, és megvizsgálják, hogy az érdekelt felekkel az országos szinten folytatott nemzeti párbeszéd segíthet-e az előrehaladásban. A találkozóból és az UNIDIR eszközének használatából fakadó egyik fő eredmény a kiemelt tevékenységeknek – mint az 5. cikk szerinti kötelezettségek teljesítéséhez vezető út részeinek – a rangsorolása és ütemezése. Ez információkkal szolgálhat az érdekelt felekkel folytatott nemzeti párbeszéd és szükség esetén más nemzetközi segítségnyújtás iránti kérelmek számára.

Az ezen első közös felülvizsgálati találkozók során és a rangsorolási eszköz használata eredményeként szerzett információk alapul fognak továbbá szolgálni a kutatáshoz és az e fellépés keretében közzeendő termékekhez is, növelve ezzel a célközönség ismereteit és tudatosságát (lásd a 2.2.3. pontot).

Helyzettől függő tevékenységeket tartalmazó „menü”, amely a következőket tartalmazza:

- **felmérések** (azaz műszaki és nem műszaki felmérések), többek között a „feltételezett” és „megerősített” veszélyes területek szerinti bontásban és azok pontos meghatározásával,
- **az elaknásított területek megtisztítása** megfelelő módszerek (pl. kézi, gépi vagy vegyes módszerek) alkalmazásával, és jelentéstétel az előrehaladásról,
- kapacitásépítési tevékenységek a nemzeti hatóságok számára a következő területeken:
 - **információkezelés,**
 - adott esetben vagy szükség esetén a **nemzeti előírások felülvizsgálata és aktualizálása**, és
 - **a robbanótestekkel kapcsolatos felvilágosító program** és adott esetben közösségi kapcsolattartás.

A műveleti helyzettől függő valamennyi tevékenységet az aknákkal kapcsolatos fellépésre vonatkozó, az ENSZ által jóváhagyott nemzetközi előírásoknak (IMAS) megfelelően kell végrehajtani, nyomon követni és értékelni.

Az e fellépés keretében teljesítendő, helyzettől függően alkalmazandó tevékenységek meghatározásához az UNIDIR rangsorolási eszközét kell használni, figyelembe véve a következőket:

- a részes államok ülésein elfogadott, 5. cikk szerinti hosszabbítási kérelmek és határozatok,
- a részletes, költségeket is tartalmazó nemzeti cselekvési tervekben meghatározott prioritások,

- a célállam által tanúsított nemzeti felelősségvállalás szintje és mértéke,
- rendelkezésre álló erőforrások,
- az állam által esetlegesen kapott vagy – más adományozók által nyújtani – tervezett bármely más támogatás értékelése, és
- annak valószínűsége, hogy a fellépés által támogatott tevékenységek eredményeket érnek el/sikeresen zárulnak.

A tevékenységek minden esetben a helyzettől függenek, és azokat bővíteni vagy szűkíteni lehet annak céljából, hogy igazodjanak a tevékenység erőforrásaihoz és időtartamához.

Bár az operatív tevékenységek kombinációját a nemzeti körülmények határozzák meg, az UNIDIR tapasztalatai és az aknák elleni operatív fellépésben részt vevő afrikai partnerek által rendelkezésre bocsátott információk azt mutatják, hogy e fellépés keretében a következő kettő, helyzettől függően alkalmazandó tevékenységcsomag valósítható meg.

1. példa: A MAG által egy alacsony elaknásítottságú, de operatív szempontból összetett országban végrehajtandó operatív tevékenységeket tartalmazó menün a következők szerepelhetnek:

- **nem műszaki felmérések** végrehajtása,
- a **műszaki felméréshez** és az **aknamentesítéshez** igazított **képzés** és személyzeti kapacitás,
- terület törlésére, csökkentésére és tisztítására vonatkozó **felmérési** és **aknamentesítési műveletek**, és
- a **nemzeti előírások felülvizsgálata** és **aktualizálása**.

Elsőbbséget élveznének azok az országterületek, ahol az aknamentesítés lehetővé tette, hogy az állam határozottan elmozduljon az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségek teljesítése felé. Elsőbbséget élveznének továbbá azok a tevékenységek is, amelyek fenntartható módon erősítik a nemzeti hatóságok tervezési és jelentéstételi kapacitásait – beleértve az információkezelést –, valamint a fennmaradó kockázatok kezelését.

2. példa: A MAG által egy jól meghatározott, de nagyon sűrű elaknásítottsági szintű országban végrehajtandó operatív tevékenységeket tartalmazó menün a következők szerepelhetnek:

- **műszaki felmérések** végrehajtása,
- a műszaki felmérések és az aknamentesítés elvégzéséhez szükséges kapacitást biztosító **képzés** és személyzeti kapacitás,
- megfelelő kézi és technikai **eszközök alkalmazása**, és
- a megerősített veszélyes területekre vonatkozó **célzott aknamentesítési műveletek**.

Elsőbbséget élvezne az egyezmény 5. cikke végrehajtásának folyamatával kapcsolatos lendület fenntartása, a közösségi kockázatok csökkentése, továbbá a kötelezettségek teljesítéséhez vezető út védelme, a nemzeti hatóság és esetleg más nemzetközi partnerei folyamatban lévő erőfeszítéseinek kiegészítése mellett.

2.2. Az egyezmény szerinti kötelezettségek teljesítéséhez szükséges afrikai nemzeti kapacitások kiépítésével kapcsolatos ismeretek és tapasztalatok cseréjének előmozdítása és támogatása

Az UNIDIR kutatást fog végezni, és a partnereivel együtt össze fogja gyűjteni és elemezni fogja az információkat – többek között a kihívásokra, a hatékony intézkedésekre és a levont tanulságokra vonatkozó adatokat – annak érdekében, hogy lehetővé tegye az afrikai részes államok számára, hogy a 2. célkitűzés teljesítésének elősegítése érdekében csökkentsék az országukban a gyalogsági aknák jelentette kockázatot. Az elemzés során fel fogja tárni a nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő, inkluzív megközelítés végrehajtása során felmerülő lehetőségeket és kihívásokat is. Ezen információk és adatok összegyűjtése érdekében az UNIDIR létre fog hozni egy robusztus nyomonkövetési, értékelési és tanulási keretet, és elérhetővé teszi azt az aknák elleni fellépésben részt vevő legfontosabb érdekelt felek és a nemzetközi közösség egésze számára. A hangsúly itt annak lehetővé tételén van, hogy az afrikai államok és a kontinens felelősséget vállaljanak a kötelezettségek teljesítése terén, és az aknamentes Afrika megteremtésére irányuló munka keretében elkötelezzék magukat a felelőségek megosztása mellett.

2.2.1. Eredmények

Az első eredmény azon **gyakorlati megközelítések alaposabb ismerete**, amelyek lehetővé teszik az afrikai részes államok számára, hogy az 5. cikk szerinti kötelezettségeik teljesítésével csökkentsék az országukban a gyalogsági aknák jelentette kockázatot. A második eredmény annak **fokozott tudatosítása, hogy az Európai Unió és tagállamai milyen szerepet töltenek be** annak elősegítésében, hogy Afrika megszabaduljon a gyalogsági aknák által okozott hatásoktól.

2.2.2. Kedvezményezettek és célkitűzések

Az elsődleges kedvezményezettek és célállamok az ENSZ 193 tagállama, és különösen **az egyezmény afrikai részes államai**¹⁷ és **az Afrikai Unió tagállamai**. Az UNIDIR emellett együtt fog működni az uniós struktúrákkal és küldöttségekkel, az ENSZ, más nemzetközi szervezetek, regionális és szubregionális szervezetek, továbbá nem kormányzati szervezetek releváns szerveivel, valamint a lakossággal. A végső kedvezményezettek azok az emberek, közösségek és egyének – köztük nők, férfiak, lányok és fiúk –, akik ezekben az afrikai és a világ más régióiban található országokban közvetlen és közvetett módon szenvednek a gyalogsági aknák negatív, illetve nemi szempontú hatásaitól.

2.2.3. Tevékenységek és kimenetek

¹⁷ Algéria, Angola, Benin, Bissau-Guinea, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Comore-szigetek, Csád, Dél-Afrika, Dél-Szudán, Dzsibuti, Elefántcsontpart, Eritrea, Etiópia, Gabon, Gambia, Ghána, Guinea, Kamerun, Kenya, Kongói Demokratikus Köztársaság, Kongói Köztársaság, Közép-afrikai Köztársaság, Lesotho, Libéria, Madagaszkár, Malawi, Mali, Mauritánia, Mauritius, Mozambik, Namíbia, Niger, Nigéria, Ruanda, São Tomé és Príncipe, Seychelle-szigetek, Sierra Leone, Szenegál, Szomália, Szudán, Szváziföld, Tanzánia, Togo, Tunézia, Uganda, Zambia, Zimbabwe, Zöld-foki-szigetek. Lásd: https://treaties.unoda.org/t/mine_ban/participants

Az UNIDIR **egy munkaértekezletet** fog tartani a **tudástranszferről** az egyezmény afrikai részes államai számára, valamint **jelentést** fog készíteni a fellépés keretében tett legfontosabb megállapításokról és a tudástranszferrel kapcsolatos munkaértekezletről. E javasolt fellépés részeként az UNIDIR létre fog hozni és nyilvánosan hozzáférhetővé fog tenni egy nyomkövetési, értékelési és tanulási keretet. Az UNIDIR ki fog továbbá dolgozni egy **rangsorolási eszközt**, össze fog állítani legfeljebb **öt tájékoztatót**, valamint készíteni fog és közzé fog tenni legfeljebb **nyolc beszámolót** az afrikai kedvezményezettek által elért eredményekről. Emellett az EU-val közösen otthont fog adni legfeljebb **nyolc rendezvénynek**, hogy felhívja a figyelmet a fellépésre, és célzottan megossza az eredményeket az elsődleges és másodlagos kedvezményezettek és a célközönség körében. Az alábbiakban ismertetjük e tevékenységek és kimenetek javasolt, előzetes ütemezését.

A fellépés első hat hónapja folyamán az UNIDIR ki fogja dolgozni és tesztelni fogja a kedvezményezett államokkal közösen használandó rangsorolási eszközt, többek között az első közös felülvizsgálati találkozók során (lásd a fenti 2.1.3. pontot). A fellépés során az UNIDIR öt tájékoztatót fog készíteni a MAG-gal együttműködésben – minden egyes kedvezményezett afrikai államra vonatkozóan egyet. Az egyes tájékoztatók információkkal szolgálnak majd arról, hogy az ország milyen eredményeket ért el az UNIDIR rangsorolási eszközének az alkalmazása révén, valamint az egyezmény 5. cikke szerinti kötelezettségeinek teljesítése terén elért előrehaladásról. Ezeket az anyagokat a kedvezményezett államok és az UNIDIR afrikai partnerei, valamint az aknák elleni fellépéssel foglalkozó nemzetközi közösség is felhasználhatja annak érdekében, hogy segítsék a részes államokat az 5. cikk szerinti kötelezettségeik teljesítésében.

E fellépés három éve alatt az UNIDIR – az EU-val közösen – évente két rendezvényt szervez majd Genfben, hogy bemutassa a fellépés során elért eredményeket és a kutatási eredményeket az aknák elleni fellépéssel foglalkozó szakpolitikai és gyakorlati közösség számára. Ezek magukban foglalhatnak az egyezmény részes államai találkozójának ülészakközi találkozója, az egyezmény részes államainak éves találkozója, továbbá az aknák elleni fellépéssel foglalkozó nemzeti igazgatók és az ENSZ tanácsadóinak találkozóin tartott kísérő rendezvényeket, és/vagy egy önálló rendezvényt. Az UNIDIR koordinációt fog folytatni és szorosan együtt fog működni az egyezmény végrehajtást támogató egységével annak biztosítása érdekében, hogy a rendezvények összhangban legyenek az egyéni megközelítésekkel foglalkozó esetleges ülésekkel, és hozzájáruljanak azokhoz. E fellépés utolsó kísérő rendezvényére az egyezmény részes államainak hatodik felülvizsgálati konferenciája ülészakközi találkozóján kerül majd sor 2029-ben. Emellett az UNIDIR – az EU-val közösen – rendezvényeket szervez majd Afrikában a fellépés első és harmadik évében, az Afrikai Unióval (AU) vagy egy afrikai szubregionális szervezettel együttműködésben. Az e rendezvények folyamán megvitatott kulcsfontosságú kérdések előmozdítása érdekében az UNIDIR beszámolókat fog készíteni és közzétenni a honlapján. E tevékenységek és kimenetek felhívják majd a figyelmet az EU szerepére az együttműködés előmozdításában, valamint a közös felelősségérzet kialakításában az azon tevékenykedő érdekelt felek körében, hogy Afrika mentessé váljon a gyalogsági aknák negatív hatásaitól.

Az UNIDIR a második évben – az EU-val közösen – munkaértekezletet szervez majd Afrikában az információcseréről és a tudástranszferről, az AU-val vagy egy afrikai szubregionális szervezettel együttműködésben, valamint az egyezmény végrehajtást támogató egységével szorosban egyeztetve. Az UNIDIR kutatást fog végezni a munkaértekezlethez való hozzájárulás érdekében. E kutatás konkrét módszertan alkalmazásával kerül majd kialakításra és megszervezésre annak érdekében, hogy megkönnyítse az 5. cikk szerinti kötelezettségek Afrikában történő teljesítésére irányuló munka kihívásaival, hatékony gyakorlataival és innovatív megközelítéseivel kapcsolatos szakértői tapasztalatcserét. A munkaértekezleten az egyezmény 15 afrikai részes állama vesz majd részt, köztük azok, amelyek a közelmúltban teljesítették az 5. cikk szerinti kötelezettségeket, valamint azok, amelyek törekednek e kötelezettségek teljesítésére. Az UNIDIR a harmadik évben közzé fog tenni és terjeszteni fog egy jelentést az e munkaértekezlet során szerzett információkról, hogy más érdekelt felek felhasználhassák azokat annak céljából, hogy eredményeket tudjanak elérni az aknamentes Afrika megteremtésére irányuló munkában.

3. Együttműködés az EU-val és láthatóság

E fellépés célja, hogy kiaknázza a szinergiákat az EU által vezetett többi kezdeményezéssel és fellépéssel (például a 2025–2029-es időszakra szóló szíemreap–angkori cselekvési terv (SRAAP)¹⁸ végrehajtását előmozdító, az egyezmény végrehajtást támogató egységének projektjével, az EU Nonproliferációs Konzorciumával (EUNPDC)¹⁹ és/vagy más uniós finanszírozású egyedi projektekkel). Lehetőséget biztosít az EU számára arra, hogy a hagyományos fegyverek ellenőrzése, a nonproliferáció és a humanitárius leszerelés területén különböző szinteken tovább erősítse ismertségét és vezető szerepét. Az UNIDIR együtt fog működni a brüsszeli uniós struktúrákkal, és aktívan együtt fog dolgozni az EU Külügyi Szolgálatával – mint kulcsfontosságú tárgyalópartnerrel –, valamint az EU ENSZ melletti genfi és New York-i állandó küldöttségével. Ezen túlmenően az UNIDIR a nemzeti kapacitás kiépítése érdekében kapcsolatba fog lépni és együtt fog működni az afrikai partnerországokban működő uniós küldöttségekkel is – elsőként az országon belüli első közös felülvizsgálati találkozók keretében (lásd a fenti 2.1.3. pontot) –, valamint az érintett afrikai regionális és szubregionális szervezeteknek otthont adó államokban működő uniós küldöttségekkel. Mindezt megelőzi majd az írott termékeknek az EU láthatósági iránymutatásaival összhangban történő közzététele (lásd még alább). Az EU az UNIDIR-rel közösen szervezett valamennyi rendezvényen látható lesz, többek között nyitó és/vagy záró megjegyzések, vitavezetés vagy szakértői közreműködés révén. Az UNIDIR a tudáscseréről a második évben tartott munkaértekezletet és a fellépés harmadik évében tartott két rendezvényt „kiemelt” lehetőségnek tekinti annak előmozdítására, hogy az EU vezető szerepet töltsön be Afrika békéje, biztonsága, stabilitása és fenntartható fejlődése szempontjából.

Az UNIDIR minden szükséges intézkedést meg fog tenni annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet arra, hogy a projektet az EU finanszírozta, valamint hogy kiemelje az EU szerepét ebben a fellépésben, kivéve, ha az Európai Bizottság másról állapodik meg vagy mást kér. Ezek az intézkedések az Európai Bizottság által kidolgozott és közzétett, az Európai Unió külső tevékenységére vonatkozó kommunikációs és láthatósági kézikönyvvel összhangban kerülnek végrehajtásra.²⁰ Az EU emblémáját és finanszírozási nyilatkozatait az EU láthatóságának elismerésére és biztosítására fogják felhasználni. Ez biztosítani fogja, hogy az EU hozzájárulása látható, átlátható és vizuálisan jól megjelenített legyen.

4. Együttműködés és partnerségek

¹⁸ Az EU Tanácsának (KKBP) 2025/781 határozata, 2025. április 14., melléklet, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202500781

¹⁹ Az EU Tanácsának (KKBP) 2025/889 határozata, 2025. május 12., melléklet, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202500889

²⁰ Lásd: Communication and raising EU visibility: Guidance for external actions – 2022, (*Kommunikáció és az EU láthatóságának fokozása: Iránymutatás a külső tevékenységekhez – 2022*), 2024. szeptember 16., https://international-partnerships.ec.europa.eu/knowledge-hub/communicating-and-raising-eu-visibility-guidance-external-actions_en#visibility

Az e fellépést végrehajtó szervezet az UNIDIR. Az UNIDIR együtt fog működni a tagállamokkal, többek között az egyezmény afrikai részes államaival és az Afrikai Unió (AU) tagjaival, az egyezmény végrehajtást támogató egységével, az AU-val és az afrikai regionális gazdasági közösségekkel, más ENSZ-szervezetekkel – például az ENSZ Leszerelési Ügyek Hivatalával, az Aknamentesítési Szolgálattal, a Fejlesztési Programmal és a nemzeti irodákkal, valamint az ENSZ aknamentesítéssel foglalkozó ügynökségközi koordinációs csoportjának más tagjaival –, más nemzetközi szervezetekkel, valamint nem kormányzati és civil társadalmi szervezetekkel.

Az UNIDIR e fellépés végrehajtása terén egyeztetni, fog, koordinációt fog folytatni és szorosan együtt fog működni különösen az egyezmény végrehajtást támogató egységével annak biztosítása céljából, hogy tevékenységei és eredményei alapul szolgáljanak a SRAAP végrehajtását támogató, az egyezmény végrehajtást támogató egységének uniós támogatású projektjéhez, illetve építsenek arra, valamint megteremtsék és maximalizálják azzal a szinergiákat és a kiegészítő jelleget. Lévén, hogy mindkét szervezet székhelye Genfben található, a tevékenységek és rendezvények koordinálása céljából rendszeres találkozókra kerül majd sor az UNIDIR és az egyezmény végrehajtást támogató egysége részvételével. Az UNIDIR egyrészt felkéri majd az ISU-t, hogy vegyen részt valamennyi olyan rendezvényen, amelynek az EU az egyik szervezője és házigazdája, másrészt rendszeresen tájékoztatni fogja az egyezmény végrehajtást támogató egységét a fellépés tevékenységeiről és eredményeiről.

4.1. A partnerek UNIDIR általi felügyelete

Az UNIDIR a 2.1.3. pont szerinti tevékenységek végrehajtása és az 1. célkitűzés elérésének elősegítése érdekében végrehajtó partnerként bevonja majd az aknák elleni fellépés területén működő nem kormányzati szereplőket azon meglévő partnerhálózatából, amellyel együttműködési megállapodásokat (azaz egyetértési megállapodásokat) kötött, és amely afrikai kedvezményezett országokban működik. Az UNIDIR betartja és alkalmazza a végrehajtó partnerek irányítására vonatkozó ENSZ-szabályokat.²¹ Rendelkezik az afrikai országokbeli említett operatív partnerek hatékony és eredményes irányításához és a velük való együttműködéshez szükséges működő rendszerrel és eljárásokkal. Ez magában foglalja az átvilágítás, a kiválasztás, a teljesítmény-ellenőrzés, az értékelés és a pénzügyi felügyelet kockázatalapú, eredményorientált megközelítésének végrehajtására vonatkozó előírásokat.

5. A fellépés időtartama

A fellépés végrehajtásának becsült teljes időtartama 36 hónap.

6. Végrehajtó szervezet és partner

6.1. Az UNIDIR-ről

²¹ UN Financial Regulations and Rules (FFR) *(Az ENSZ pénzügyi szabályzata és szabályai)*, a Főtitkár ST/SGB/2028/3 sz. közleménye és a JIU/REP/2021/4 sz. jelentés.

Az UNIDIR az ENSZ rendszerén belüli autonóm intézmény, amely biztosítja a független kutatást, továbbá a teret a párbeszédhez, a tanácsadást, az eszközöket és a kapacitásépítést az államok és más érdekelt felek számára a biztonság, a fegyverzet-ellenőrzés, a leszerelés – többek között a humanitárius leszerelés – és a fejlesztés szempontjából kritikus kérdések tekintetében. Az Intézet története, valamint a humanitárius leszerelésre irányuló kutatása és munkája az 1990-es évekre – vagyis az egyezmény elfogadása és hatálybalépése előtti időre – nyúlik vissza.²² Húsz évvel ezelőtt az EU azért működött együtt az UNIDIR-rel, hogy alapot szolgáltatson az Intézetnek az aknák elleni fellépésre, a háborúból visszamaradt robbanószerkezetekre, valamint a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésének programozására vonatkozó stratégiáikhoz.²³ Az UNIDIR-nek, illetve a tiltott hagyományos fegyverekre és azok lőszerreire vonatkozó programjának (Conventional Arms and Ammunition Programme, CAAP) a keretében több mint egy évtizede szoros együttműködés folyik az afrikai regionális partnerekkel és tagállamokkal az arra irányuló kapacitásépítés és programozás támogatása céljából, hogy megszűnjön a tiltott fegyverek problémája és csökkenjenek a robbanásveszély által okozott károk az afrikai kontinensen. Az elmúlt években az UNIDIR e területen az erőfeszítéseit a szerződések – például az egyezmény – tényleges egyetemessé tételére és általános végrehajtására, a robbanófegyverek lakott területeken való használatának kérdésére, a rögtönzött taposóaknák jelentette fenyegetésekre,²⁴ valamint a nemeknek az aknák elleni hatékony fellépésben betöltött szerepére összpontosította.²⁵ Az Intézet elkötelezett az ENSZ által elfogadott, nemi dimenzióval rendelkező célok és célkitűzések előmozdítása mellett, és továbbra is kitartóan küzd azért, hogy előmozdítsa a nők közreműködési lehetőségeit a leszerelésnek – beleértve a humanitárius leszerelést –, továbbá a nonproliferciónak, a fegyverzet-ellenőrzésnek, a békének és biztonságának a területén, hozzájárulva ezáltal a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrendhez. Az UNIDIR erős, megbízható kapcsolatokat és együttműködést biztosít az afrikai államokkal, mégpedig a stratégiai és operatív kormányzati szintekhez való egyedi hozzáféréssel. Jól bevált, erős partnerségeket alakított ki Afrika-szerte az aknák elleni fellépés terén működő szervezetekkel. Az UNIDIR a fegyverek által okozott károk csökkentésére irányuló kutatásainak és munkájának semlegessége, objektivitása és pártatlansága miatt nyert elismertséget. Ezért az UNIDIR ideális helyzetben van és megfelelő eszközökkel rendelkezik a fellépés céljának és célkitűzéseinek eléréséhez.

6.2. A MAG-ról

²² További információkért lásd az ENSZ Leszerelési Kutatóintézetének (2006) „Disarmament as Humanitarian Action: From Perspective to Practice”, (*„A leszerelés mint humanitárius tevékenység: a perspektívától a gyakorlatig”*), UNIDIR, Genf, <https://unidir.org/files/publication/pdfs/disarmament-as-humanitarian-action-from-perspective-to-practice-288.pdf>

²³ Az ENSZ Leszerelési Kutatóintézetének (2006) „European Action on Small Arms and Light Weapons and Explosive Remnants of War: Final Report”, (*„A kézi- és könnyűfegyverekre, valamint a háborúból visszamaradt robbanószerkezetekre irányuló európai fellépés: Zárójelentés”*), UNIDIR, Genf, <https://unidir.org/publication/european-action-on-small-arms-and-light-weapons-and-explosive-remnants-of-war-final-report/>

²⁴ Ez magában foglalta például az egyezmény német elnöksége részére a rögtönzött gyalogsági aknákról szóló munkadokumentummal és a gyalogsági aknák betiltásáról szóló egyezménnyel kapcsolatban nyújtott támogatás biztosítását [21MSP-President-Paper-Improvised-AP-Mines.pdf](https://unidir.org/files/publication/pdfs/21MSP-President-Paper-Improvised-AP-Mines.pdf).

²⁵ Az ENSZ Leszerelési Kutatóintézetének (2023) „Beyond Oslo: Taking Stock of Gender and Diversity Mainstreaming in the Anti-Personnel Mine Ban Convention” (*„Oslo után: A nemek közötti egyenlőség és a sokféleség érvényesítésének áttekintése a gyalogsági aknák betiltásáról szóló egyezményben”*), UNIDIR, Genf.

Az aknákkal foglalkozó tanácsadó csoport (MAG) globális humanitárius és érdekérvényesítő szervezet, amely aknákat, kazettás lőszerket és fel nem robbant bombákat talál, távolít el és semmisít meg konfliktus sújtotta területeken. A MAG munkája 1989 óta több mint 70 országban több mint 22 millió embernek nyújtott közvetlen támogatást ahhoz, hogy háború után újjáépítse életét és helyreállítsa megélhetését. A humanitárius aknamentesítési szervezetek közül a világ egyik élvonalbeli szervezetének tekintett MAG 2025-ben megkapta a Hilton Humanitárius Díjat, 1997-ben pedig a Nobel-békedíjjal kitüntetettek egyike volt. A MAG szorosan együttműködik a nemzeti hatóságokkal, más nemzetközi nem kormányzati szervezetekkel és helyi partnerekkel a hatékonyság, az innováció, a biztonság és a termelékenység javítása érdekében. A MAG hivatalos egyetértési megállapodást kötött az UNIDIR-rel, valamint egyes nem kormányzati szervezetekkel, többek között a Humanitárius Aknamentesítéssel Foglalkozó Genfi Nemzetközi Központtal (GICHD) a kézfegyverek és a fegyveres erőszak kutatásával foglalkozó kiválósági központtal (Small Arms Survey), az International Alert szervezettel, valamint tagja az Európai Béketeremtő Összekötő Irodának is.
